

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การยกเลิกหนังสือแสดงการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบท

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๕/๒๑๒๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้รับแจ้งจากกรมสรรพากรว่าได้อนุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบทตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และข้าราชการดังกล่าวได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบท พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่อมาเมื่อเหตุทำให้ไม่สามารถอุปสมบทตามที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตได้ จึงขอยกเลิกวันลาอุปสมบท ซึ่งกรมสรรพากรเห็นควรอนุญาตให้ยกเลิกวันลาอุปสมบทได้ และกรมสรรพากรได้หารือว่าในการยกเลิกวันลาอุปสมบทดังกล่าว จะต้องจัดทำหนังสือแสดงการยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทด้วยหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. ตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๐ กำหนดว่า ข้าราชการซึ่งได้รับอนุญาตให้ลา หากประสงค์จะยกเลิกวันลาที่ยังไม่ได้หยุดราชการ ให้เสนอขอถอนวันลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาตให้ลาและให้ถือว่าการลาเป็นอันหมดเขตเพียงวันที่ขอถอนวันลานั้น ดังนั้น ข้าราชการที่ได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบท หากมีเหตุทำให้ไม่สามารถอุปสมบทได้ก็สามารถขอยกเลิกวันลาโดยให้เสนอขอถอนวันลาต่อผู้บังคับบัญชาไปตามลำดับ เมื่อผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจอนุญาตการลาอุปสมบทอนุญาตให้ถอนวันลาได้ การลาอุปสมบทก็เป็นอันถูกยกเลิก

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบท พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๔ กำหนดให้ข้าราชการที่จะอุปสมบทในพระพุทธศาสนาให้เสนอหรือจัดส่งใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการและเมื่อปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นเป็นการสมควรแล้ว เป็นอันว่าข้าราชการผู้นั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทและพระราชกฤษฎีกาได้กำหนดให้จัดทำหนังสือแสดงการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบทตามแบบ ๑ หรือแบบ ๒ ท้ายพระราชกฤษฎีกา แล้วแต่กรณี โดยพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องขอยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตอุปสมบทไว้ และไม่ได้กำหนดแบบ

หนังสือแสดงการยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้แต่ประการใด ประกอบกับการอุปสมบทของข้าราชการเป็นเรื่องการได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต จึงเห็นว่ากรณีที่ข้าราชการได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทแล้ว และมีเหตุไม่อาจจะอุปสมบทได้ จึงไม่สมควรจะต้องจัดทำหนังสือแสดงการยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตแต่ประการใด อย่างไรก็ตามก็ดี กรณีนี้เป็นการตีความกฎหมายจึงขอหารือปัญหาเรื่องนี้มายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนสำนักงานกฤษฎีกา (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) และผู้แทนสำนักราชเลขาธิการเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า การลาอุปสมบทของข้าราชการจะต้องดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ฉบับ คือ (๑) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบท พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งบัญญัติขึ้นให้สอดคล้องกับพระวินัยที่ได้บัญญัติห้ามพระสงฆ์และพระอุปัชฌายาจารย์ให้บรรพชาอุปสมบทแก่ราชภักบุรุษ อันได้แก่ข้าราชการ^๑ทั้งหลายหรือผู้ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของพระมหากษัตริย์ เว้นแต่จะได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทเสียก่อน ถ้าพระอุปัชฌายาจารย์ให้บรรพชาอุปสมบทฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ จะมีความผิดต้องรับบรรพชาโทษเพราะเหตุให้บรรพชาอุปสมบทคนต้องห้าม^๒ ด้วยเหตุดังกล่าว มาตรา ๔^๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ จึงกำหนดให้ข้าราชการที่มีศรัทธาจะอุปสมบทในพระพุทธศาสนาให้เสนอหรือจัดส่งใบลาต่อผู้บังคับบัญชา และเมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย พิจารณาเห็นเป็นการสมควรแล้ว ให้ถือว่าข้าราชการผู้นั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทได้ ทั้งนี้ เพื่อที่ข้าราชการจะได้นำหนังสือพระราชทานดังกล่าวไปยื่นยันกับพระอุปัชฌายาจารย์เพื่อมิให้เป็นข้อรังเกียจของพระสงฆ์และพระอุปัชฌายะ และ (๒) ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการลา

^๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร:นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖) น. ๙๕๐

^๒ พระไตรปิฎก มหาวีตถนัย ๕๐๐๐ กัณฑ์, พระวินัยปิฎก เล่ม ๕ คัมภีร์ที่ ๓ มหาวรรค, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: ส.ธรรมภักดี, ๒๕๐๔) น. ๑๗๙-๑๘๑

^๓ มาตรา ๔ ข้าราชการผู้มีศรัทธาจะอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ให้เสนอหรือจัดส่งใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ และเมื่อปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นเป็นการสมควรแล้ว เป็นอันว่าข้าราชการผู้นั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทได้

หนังสือแสดงการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบท ให้ทำตามแบบ ๑ หรือแบบ ๒ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ แล้วแต่กรณี

ประเภทต่าง ๆ โดยข้อ ๓๐^๔ แห่งระเบียบฉบับนี้ กำหนดให้ข้าราชการที่ประสงค์จะลาอุปสมบทต้องเสนอหรือจัดส่งใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออนุญาตก่อนวันอุปสมบทไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน การได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบทตามระเบียบนี้ จึงเป็นเรื่องระหว่างข้าราชการที่ประสงค์จะลาอุปสมบทกับส่วนราชการเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ดังนั้น การที่ข้าราชการจะลาอุปสมบทและอุปสมบทได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทั้งตามพระวินัยและกฎหมาย จึงต้องดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าวไปพร้อม ๆ กัน

สำหรับกรณีตามข้อหาหรือที่ว่า ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบทฯ และได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบทตามระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการฯ แต่มีเหตุทำให้ไม่สามารถอุปสมบทได้จะต้องทำหนังสือแสดงการยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทหรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบทฯ กำหนดไว้แต่เฉพาะกรณีการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทโดยมิได้กำหนดกรณีที่ข้าราชการไม่ได้อุปสมบทตามที่ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร การพิจารณาแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าวจึงต้องพิจารณาจากระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการฯ อันเป็นระเบียบที่กำหนดข้อความเกี่ยวเนื่องกันกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการพระราชทานขอพระบรมราชานุญาตให้ข้าราชการลาอุปสมบทฯ โดยในข้อ ๓๑ วรรคสอง^๕ แห่งระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการฯ กำหนดให้ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทและได้หยุดราชการไปแล้ว หากไม่สามารถอุปสมบทตามที่ขอลาไว้ เมื่อได้รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการตามปกติและขอถอนวันลาให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาต พิจารณาหรืออนุญาตให้ถอนวันลาอุปสมบทได้ โดยให้ถือว่าวันที่ได้หยุดราชการไปแล้วเป็นวันลากิจส่วนตัว โดยไม่ได้กำหนดให้มีการทำหนังสือยกเลิกการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทเอาไว้

^๔ ข้อ ๓๐ ข้าราชการซึ่งประสงค์จะลาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา หรือข้าราชการที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งประสงค์จะลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ให้เสนอหรือจัดส่งใบลาต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออนุญาตก่อนวันอุปสมบทหรือก่อนวันเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ ข้อ ๓๑ ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทหรือได้รับอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ตามข้อ ๓๐ แล้ว จะต้องอุปสมบทหรือออกเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันเริ่มลา และจะต้องกลับมารายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่ลาสิกขาหรือวันที่เดินทางกลับถึงประเทศไทยหลังจากการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์

ข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ลาอุปสมบทหรือได้รับอนุญาตให้ลาไปประกอบพิธีฮัจญ์และได้หยุดราชการแล้ว หากปรากฏว่ามีปัญหาอุปสรรคทำให้ไม่สามารถอุปสมบทหรือไปประกอบพิธีฮัจญ์ตามที่ขอลาไว้ เมื่อได้รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการตามปกติและขอถอนวันลา ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาหรืออนุญาต พิจารณาหรืออนุญาตให้ถอนวันลาอุปสมบทหรือไปประกอบพิธีฮัจญ์ได้ โดยให้ถือว่าวันที่ได้หยุดราชการไปแล้วเป็นวันลากิจส่วนตัว

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เมื่อข้าราชการที่ได้รับพระราชทานพระบรมรา
ชานุญาตให้ลาอุปสมบทไม่สามารถอุปสมบทตามที่ขอลาไว้ และข้าราชการดังกล่าวได้รายงานตัว
กลับเข้ารับราชการและผู้บังคับบัญชาได้อนุญาตให้ยกเลิกวันลาอุปสมบทตามข้อ ๓๑ วรรคสอง
แห่งระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการฯ แล้ว การดำเนินการเกี่ยวกับการลาอุปสมบทในครั้งนั้น
ถือเป็นอันยุติ ข้าราชการผู้นั้นจึงไม่ต้องจัดทำหนังสือแสดงการยกเลิกการพระราชทานพระบรมรา
ชานุญาตให้ลาอุปสมบทอีกแต่อย่างใด

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาสะ

(คุณพรทิพย์ จาสะ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๔๙